

Gauging Goodness

פרשת חיי-שרה תשפ"ו

1 / GENESIS

23 / 1-10

3

PARASHAS CHAYEI SARAH

Sarah's lifetime was one hundred years, twenty years, and seven years; the years of Sarah's life. ² Sarah died in Kiriath-arba which is Hebron in the land of Canaan; and Abraham came to eulogize Sarah and to bewail her. ³ Abraham rose up from the presence of

6. This comes to include even her years prior to the age of seven and beyond the age of one hundred. They were similarly good both in terms of purity from sin and in terms of beauty (Chizkuni; Riva; cf. Mizrahi). Alternatively, this comes to include life's blessings; all her years were equal for good health and prosperity (Be'er Yitzchak).

2

THE ELUCIDATED RASHI

שָׁנֵי חַיֵּי שָׂרָה — THE YEARS OF SARAH'S LIFE.

The verse already said Sarah's lifetime was... Why does it repeat this phrase?

כלן שׁוֹן לטובה — This teaches that all [her years] were equal for goodness.^[6]

התורה רצה

פרשת חיי שרה

טיב 4

ר' אהרן הכהן רבינו

6-6

עדיין דעת זקנים בדעה מיושבת והבנה נכונה וישרה והכרעה אמתית, ולעומתם בימי הזקנה שאז אמנם דעתו מיושבת עליו להבין דבר לאמתו ולאשורו, אולם חסר לו אז כחות הנעורים והזריזות, וזה בא ללמדנו על

שרה אמנו, שכל שנותיה בין בנערותה בין בזקנותה כלם שווים לטובה, היינו כשהיתה בת ז' ובת כ', היה בה מדעת זקנים בדעה נכונה ושלמה להשכיל ולהטיב כבת ק', וכשהיתה בת ק' היתה זריזה וקלה לעשות מעשים טובים ולגמול חסד בכח עלומים כבת ז' ובת כ', וכלם שווים אצלה לטובה, היינו בענין המעלה והטוב הנמצא באדם במשך שנות חייו, היו אצלה בנערותה ובזקנותה, ובזקנותה כבנערותה.

כבר הקשו המפרשים ונשפך על כך הרבה דיו, איך כתב רש"י "כולן שׁוֹן לטובה", הרי לכאורה סבל רב סבלה שרה בחייה: עד גיל תשעים לא היו לה ילדים, וקודם לכן צרת הגר וצרת ישמעאל, צרת פרעה וצרת אבימלך, ואפילו אחרי שכבר נולד לה יצחק כולם צחקו עליה ואמרו מאבימלך נתעברה שרה, ולכאורה היה זה עבודה בזיון גדול. אם כן, מהו שכתב רש"י על שרה שכל חייה שווים לטובה?

ואמנם אין ספק כלל ששרה עצמה ודאי שקיבלה הכל באהבה, אבל התורה אמרה זאת אלינו כדי שנלמד מדרכיה, ולפי ראות עינינו הגשמיות קשה להבין את הדברים על פי פשוטם.

הטוב

פרשת חיי שרה

שמן 5

R. Werberger (F)

וענין כולו שוין אפשר לומר, אף דיכול גם להיות המוכן דהיו לה ימי צער ואנחה ג"כ, אולם הפירוש 'כולן שווין לטובה' ע"פ פשטות היינו, דכולם תרמו בתהפכתותיה ולעלייתה וע"כ נקרא דשווין לטובה; ועוד, דידוע דיש חילוק יסודי בין ימי הצעירים וימי הזקנה, והיינו דאדם צעיר הוא מלא התפעלות והתגרשות והוא פועל בפחו והכל אפשרי לו ואינו מפחד לנסות אף מה שהוא למעלה מכוחו והוא פועל בלב יותר מהשכל, משא"כ אדם מבוגר נוהג להיות יותר מתון והולך יותר לאט מבלי התרגשות ומנתח כל דבר בחשבון איזמל השכל ואינו פועל במהרה (מוטיבאצ"י בלע"ז) וכדומה, הכל מובן מעצמו ובעיקר שההבדל נראה לעין כל אלא שבגדולים נמצא מעלות הזקנה גם בימי הצעירים, ומעלות הצעירות גם במימי הזקנה, ולכן איתא על משנה (סוכה פרק ה משנה ז) האומרת, ואומרים לפנינו דברי שירות ותשבחות, אומרת הגמרא (סוכה נג.) מה היו אומרים 'אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו', לכן הכוונה כאן דכל ימיה היו לה מעלות של צעירים ומבוגרים כאחד, וזהו מדת השתוות שקילסו חכמנו. וזהו אפשר לומר גם על אברהם, דהלא ידוע דבן מאה נולד לו יצחק והגיע אברהם למדרגת שלימות בחייו

ונראה לפרש זאת על דרך המוסר, שכתבה התורה דבר זה ללמדנו שאחר פטירתו של האדם כך נהיית המציאות. אז רואה האדם בעיניו שכל שנותיו היו שווים לטובה כפשוטו ממש, וכמו שאמרו חז"ל (פסחים דף נ ע"א): "יהיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט), אטו האידנא לאו אחד הוא? - אמר רב אחא בר חנינא: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה, על בשורות טובות אימר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דיין האמת. לעולם הבא - כולו הטוב והמטיב", עכ"ל.

והיינו משום שבעולם הזה הצרה הנראית היא אכן צרה במציאות, רק שיש לאדם אפשרות לקבלה באהבה, אחרת ממה שהיא נראית, ולכן אי אפשר בזה העולם לברך ברכת הטוב והמטיב, רק ברכת דיין האמת. משא"כ בעולם הבא - שם הכל טוב, כי מתברר שהכל היה לטובה * כבר מתחילה, ולא רק משום ששם ממתיקים את הרע, אלא רואים שם

שמלכתחילה המר היה מתוק. כל יהודי יזכה בעולם הבא לראות את הכל בעיניים אחרות לגמרי, הוא יקבל מבט אחר על כל העולם כולו.

כמובן, איננו באים לומר פירוש זה בשרה עצמה ח"ו, כי איננו מבינים כלל בגדולותה. באים אנו רק ללמוד מעניינה את הנוגע לנו, שאחר שנפטר האדם לעולם שכולו טוב, אז הוא רואה את האמת שבכריאה, והכל נעשה אצלו שווה לטובה. גם הקשיים הרבים שעבר בימי חייו, יראה מהעולם העליון שהכל היה לטובה מלכתחילה [ועיין ליקוטי מוהר"ן ח"א תורה ס"ה אות ג' שהאריך לבאר שכן צריכים להיות גם בעולם הזה].

יוסף

חיי שרה

באר 6a

5 for 60 (P3)

ומסיים בזה (ברש"י), שני חיי שרה כלן שווין לטובה. והענין בזה, כי שנות האדם שונים זה מזה ונחלקים בענין הטובה והמעלות אשר חונן בהם בטבעו מההשגחה העליונה, כי בימי הילדות והבחורות יש באדם מעלת המתירות והזריזות וכדומה, אולם חסר לו

וזהו הביאור במה שאמרו חז"ל: "כד יתבין ישראל ועסקין בתורה, קוב"ה אומר לפמליא דיליה, חזו חזו בני חביבי דמשתכחין מצרה דיליה ועסקין בשמחת דילי (מפורסם בשם הוזה"ק).

איך באמת בני ישראל מצליחים לשכוח את הצרות שלהם ולעסוק בשמחת התורה מפני שהעוסק בתורה באהבה, מתרומם ומתעלה מענייני העולם הזה ומהבליה, ואינו שת לבו אל זוטות, והצרות שלו נחשבות בעיניו כזוטות לעומת שמחת התורה.

ולכן שרה אמנו, היות שכל חייה היו חיים רוחניים ומרוממים, כלל לא הרגישה ולא שמה לב לכל הסבל שבחיי העולם הזה, וממילא כל שנותיה היו שוין לטובה, כי לא חשה כלל בצער שאין לה בנים ולא בשאר תלאות החיים.

וזה השבח הגדול ביותר שמשבח אתה התורה, שהיא היתה נעלה ומרוממת מעל פני החיים הגשמיים שבעולם הזה.

|| אהל || פרשת חיי שרה | הושע

אך כבר ביאר זאת הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זיע"א, על פי דאיתא בגמ' (נדרים ט, ג) בפירוש המשנה: "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה" - "לא נצרכה אלא לקבלינהו בשמחה" - האדם צריך לקבל בשמחה אף את הדברים הגרועים העוברים עליו כפי ששמח בדברים המשמחים. ובכך פירש

את ברכת 'שעשה לי כל צרכי', דהכוונה בברכה היא: 'שעשה לי כל' - כל מה שנעשה עמי, הוא 'צרכי' - הכל לטובתי (ובשבילי, כי מאיתו יתברך לא תצא הרעה, וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד).

העולה מן הדברים, שעומק הכוונה במידה זו של "חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה", אינו רק שהאדם יודה על הצרות המציקות לו, אלא הכוונה היא שהאדם יגיע לדרגה כזו שכל העובר עליו יהיה אצלו טוב, וכלל לא ירגיש את הצרות אלא ישמח בכל מה שקורה עמו.

שרה אמנו לגודל צדקתה, כל שני חייה עברו עליה בשמחה ובטוב לבב, וזה שציינה התורה: "שני חיי שרה" - "כולן שוין לטובה" - שרה אמנו לא זו כלבד שקבלה את כל שני חייה באותה שמחה, הן את השנים הטובות והן את השנים הקשות, אלא שמבחינתה 'כולן היו שוין לטובה' - כל מה שעבר עליה במשך שנות חייה היה אך טוב וחסד.

על פי האמור ניתן לבאר אף את הנאמר בתחילת הפרשה (פק ג, ג) "ויבא אברהם לספור לשרה ולבכותה" - 'ולבכותה' נכתב בכ"ף זעירא, וכתב על כך 'בעל הטורים' שהמכוון בזה הוא: "שלא בכה אלא מעט לפי שזקנה היתה".

אמנם על פי האמור יש לומר באופן אחר, דהרמז בכ"ף זעירא הוא, דהא גופא היה ההספד של אברהם אבינו על שרה, שכל שני חייה 'כולן שוין לטובה', וקבלה את כל מה שעבר עליה

בשעה שהאדם חי בעולם הזה, יכולה להיות לו רק אמונה בכך שהכל לטובה, והיינו שאף שאינו מרגיש בטובה יכול הוא להאמין בה, אבל אחר הפטירה יכול הוא גם להרגיש זאת.

זהו שגילה לנו רש"י בזה, שאז כבר ראתה זאת שרה ומשום כך ברכה הטוב והמטיב.

ללמדנו, שאף אם עדיין איננו רואים זאת בעינינו, מכל מקום כך היא האמת ועל האדם להאמין בזה, ובעז"ה בעתיד יתגלה לו במוחש ממש שהכל היה לטובה.

לכן יראה האדם להשתדל לחיות כך גם בזה העולם, וכמו שעל השבת נאמר שהיא "מעין עולם הבא", ובכל שבת האדם יכול לטעום את טעם העולם הבא גם בזה העולם כי בזמן זה "כל מלאכתך עשויה" (מכילתא שמות כ, ט), כך צריך האדם להיות גם בענין זה, להאמין באמונה שלימה שכל שנותיו שוים הם לטובה, וכבר עתה צריכים לברך על הכל ברכת הטוב והמטיב.

וידוע מה שמסופר על כמה וכמה צדיקים שלפני פטירתן הודיעו שלא יניחו לעולם להמשיך להתנהל כך, אלא מיד כשיבואו לעולם העליון ידרשו את ביאת המשיח. והנה עבר זמן רב מפטירתם והשינוי המיוחל בעולם טרם הגיע. אותם צדיקים היו מתגלים לתלמידיהם או לשאר צדיקי אותו הדור, וכשנשאלו איך הבטחתכם שתפעלו למען הגאולה השלימה, ענו ואמרו שנכון היה הדבר לומר כך בזה העולם, אבל שם בעולם האמת רואים שהכל הוא לטובה כפשוטו, ואין רע בעולם כלל!

דעת | פרשת חיי שרה | שרגא

ובפשוט הכוונה שכל ימיה התנהלו על מי מנוחות, וראתה תמיד רק ימים ושנים טובים. והדברים טעונים ביאור, מה המעלה המיוחדת בזה שכולם שוין לטובה, עד שהתורה מדגישה את זה כמעלה מיוחדת אצל שרה.

ועוד תמוה, איך אפשר להבין שכל חיי שרה היו כולם שוין אצלה לטובה, והרי עברה בחייה צרות, שנים רבות היתה עקרה, ומי שאין לו בנים חשוב כמת (עי' דף ה ע"א), ואם כן איך אפשר לומר עליה בהספדה שכל שנות חייה היו שוין לטובה.

ורואים בזה יסוד חשוב מאד, אם אדם חי בעולם את חייו בצורה רוחנית ונעלה, ואינו שקוע בחיים הגשמיים, אלא חייו הם חיים רוחניים, הוא אינו מרגיש שום סבל מצרות העולם הזה.

מפני שהחי חיים רוחניים הוא כמי שאינו נמצא בעולם, אלא תמיד שקוע בעניינים גבוהים, ואינו שת לבו אל המתחולל והמתרחש סביבו. ואף אם חש בהם, מכל מקום, פגעי הזמן קטנים בעיניו מאחר שהתעלה והתרומם, ואין הם תופסים שום חשיבות, ואינם מעלים ואינם מורידים אצלו כלום, כי המבט שלו מרומם מעל הכל. כמו למשל, אדם העוסק באסיפת אבנים טובות ומרגליות, ובאותה שעה מתעופפת איזו ציפור מעל פניו, אינו שם לב לזה ואינו חש ואינו רואה.

ובך זה אצל כל מי ששקוע בלימוד התורה, כדכתיב "באהבתה תשגה תמיד" (משלי ה, ט) - בשביל אהבתה תעשה עצמך שוגה ופתי להניח עסקיך ולרוץ לדבר הלכה (רש"י עירובין דף נד ע"ב), ואמרו חז"ל (בעירובין שם): "באהבתה תשגה תמיד", כגון רבי אלעזר בן פדת, אמרו עליו על רבי אלעזר שהיה יושב ועוסק בתורה בשוק התחתון של ציפורי וסדינו מוטל בשוק העליון של צפורי.

מדוע מי שלומד תורה עושה עצמו פתי ושוגה, כי מי שעוסק בתורה ושקוע בה הוא מתעלה ומתרומם, עד שאינו מתעניין בעסקים שלו ולא איכפת לו מה קורה עמו, ולכן כשהיה רבי אלעזר בן פדת עוסק בתורה בשוק התחתון, הוא לא שם לב כלל לסדינו מוטל בשוק העליון.

reevaluate this attitude and access our core *emunah*, the belief that whatever we have at any given moment is what we need to serve Hashem in the best way we possibly can.* If we truly needed something, Hashem would grant it to us.¹⁶⁸

When you say this *brachah*, take a moment to reflect on what you have; realize the blessings with which Hashem has generously showered you! It is so simple to focus on what we lack; this *brachah* encourages us to look at what we possess and appreciate its abundance. It also allows us to consider that whatever we feel is lacking is not what we need right now to fulfill our role in creation.

On a deeper level, the affirmation that Hashem "made *she'asah*" refers to all the pieces that constitute the composite of my being — "*tzarki*." Hashem gave me everything I needed to become *me*.¹⁶⁹ We are all created with a particular calling, and Hashem orchestrates every aspect of our existence so we can succeed in that mission. Whereas each of us is given a different set of strengths, talents and abilities, we are also provided with the distinctive environment, circumstances, situations and experiences we need. I can't compare my life to anyone else's since we each have the package specifically designed for our own success.¹⁷⁰ We learn that one's children, life and livelihood are dependent on his *mazal*.¹⁷¹ Contrary to popular perception, "*mazal*" does not mean random *luck*, rather it means a *flow*; the word relates to the word "*nozel*," from the root *nun-zayin-lamed*, as in something fluid. Each of these gifts — children, life and liveli-

hood — *flows* from Above according to each person's specific character and task to accomplish. Before descending to this world, each *neshamah* is shown in explicit detail every facet of his life — the responsibilities, successes and challenges. Every *neshamah* agrees to these conditions before he is sent down to live on earth.¹⁷² When you say this *brachah*, try to connect to this approach with joy: *Hashem has granted me the exact tools I need today to accomplish what I must*.¹⁷³ "*She'asah li kol tzarki*" — I, with all that I have, can do what Hashem requires of me and be the person Hashem envisions me to be!

13 "U'Moshe nigash el ha'arafel asher sham ha'Elokim."¹⁷⁴ At Matan Torah, Moshe Rabbeinu approached the *arafel*, the darkest of all clouds, and it was there that he encountered the Divine. It is specifically in the heaviest darkness that one can come closest to Hashem.¹⁷⁵ Accordingly, we can understand the well-known Mishnah, "Do not say, 'When I have leisure, I shall study, for you may never have leisure.'"¹⁸⁰

Don't say that you will learn only when you have time to do so. Perhaps, what Hashem really wants from you is to learn precisely when you feel you don't have the time.¹⁸¹ Hashem values our efforts when things are difficult, when we don't have time or patience; He cherishes the extra level we exert to advance toward holiness. Life is not only about serving Hashem when things are easy and convenient. The service we generate when we feel enveloped in darkness, yet push ourselves to keep going, is infinitely deeper and more meaningful.¹⁸² The difficult, long-term challenges help form our character and enable us to understand ourselves more fully. It takes patience, perspective and frequent reminders to apprehend that *kol tzarki*, all my needs, are provided by Hashem *P'tovah*, for my ultimate good. In addition, the struggle itself becomes a vehicle to manifest greater *kevod Shamayim*.¹⁸³ The

חיייה של שרה לשני חלקים, עד תשעים שנה, חיים שבירים, ומתשעים שנה, חיים שמחים, ולזה אמרה תורה שני חיי שרה, מלמד — ללמדנו מוסר השכל בא, "שכולם שווים לטובה", פירוש שכל השנים היה לה טוב!...

ובתורה שלימה מביא חז"ל, בנוסח "מלמד שכולן שוים לששון ולשמחה" ולא אמרו שגם קודם שנתעברה היה לה טוב, רק כולן שווים, כלומר: בשוויון מוחלט ללא הבדל כלל, בין קודם לידת יצחק לאחריה!

ומדוע באמת הרגישה כך? לפי שאין "טוב" לצדיקים אלא רצון קונם בלבד, ולא זולת זה! ואם היתה עקרה עד הנה, הרי שכך בראה ה' יתברך, וכך רצונו, ואם כן, טוב לה, שמח לה, וששון לה, כי מה חסר לה? הרי זהו רצונו יתברך! ומאידיך, כשנפקדה וילדה את יצחק, איננה שמחה ומאושרת מחמת רצונה הטבעי, כי האמהות הק' לא חיפשו מטרת עצמם כלל וכלל, רק כל כולם מחשבות רצון ה' לבד.

וכיון שזיכה אותה הקב"ה בבן, הרי שזהו רצונו עתה, וא"כ שוב טוב לה, ושוב ששון ושמחה בבלה, וזה באותו דרגה כמקודם, שכן שניהם טעם אחד ויסוד אחד, ולכן "כולן" שווין לששון ולשמחה! והרי"ז נורא ונפלא כמה היו האמהות למעלה למעלה!

אולם, אל לנו לחשוב שלא רצו האמהות בנים בטבעם, ואדרבה מצאנו כמה השתדלה שרה לזכויות כדי להיפקד בבנים, שלכן הכניסה את הגר לביתה ונתנה לאברהם, וכן רבקה התפללה יחד עם יצחק על בנים, וגם רחל אמרה ליעקב ואם אין מתה אנכי (ה' פ) ופרש"י, שמי שאין לו בנים חשוב כמת, וא"כ רואים אנו חילוק דק ונפלא עד מאוד, שמצד אחד התאוו לבנים והתפללו ע"ז, משום שזה חובת האדם והצטרפותו, וביקשו ורצו הדבר, אך בד בבד עם גודל הרצון הטבעי, אילו אחרי ההשתדלות והבקשה נשארו עקרות בגזירת ה' יתברך, מעתה כבר אין כל סיבה לשברון לב, ואפי' במשהו קל מחמת זה, שכן כך רצון ה'.

ורואים אנו יסוד גדול שאין סתירה בדבר, שיכול אדם להיצטער מחמת טבעו, ועם כל זאת שמחתו הפנימית שלימה, כאילו שרוי בטובה שלימה — אם מכיר ויודע שזהו רצון הבורא שבראו, ולכן שני חיי שרה כולן שווין לטובה, שלא הרגישה שרה פחות שמחה קודם לידת יצחק, ולא נתוסף לה שמחה אחרי לידתו — שכולן שווין לטובה!

כותב השל"ה הק' שהזוהר לומד דבריו שמי שמקטין עצמו בעוה"ז הוא גדול לעוה"ב, ומי שמגדיל עצמו בעוה"ז יהיה קטן לעוה"ב, מכך שעל "שבע" שהוא המספר הקטן נקט "שנים", ועל מספר "מאה" שהוא המספר הגדול נקט "שנה", מזה למד שמי שמקטין עצמו בעוה"ז הוא הגדול בעוה"ב ומי שמגדיל עצמו בעוה"ז הוא הקטן בעוה"ב."

העיר המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א מדוע השמיעה לנו התורה לימוד זה, דוקא בפסוק זה?

אלא, היות ודרשו חז"ל את המילים: "שני חיי שרה", כולם שווין לטובה. דברי הזוהר אם כן, הם תשובה לשאלה שמתעוררת, איך שייך להגיע לדרגה כזו שכל השנים שווין לטובה, בחיי עלייה ועבודת ה' תמידית למרות כל מאורעות החיים? התשובה לכך היא: "מאן דאזיל גרמי בהאי עלמא, מי שמקטין את עצמו כאן בעולם הזה, היינו שבונה לעצמו עולם פנימי ואמיתי, וחי בעולמו שלו בלי להתרשם מדברים אחרים, משום שהוא חי עם האמת שלו, שום ניסיון לא יוכל לפגום בו.

The Jewish Definition

We Jews have a very different definition of bad — and based on this definition, nothing bad ever really “happens” in this world. “Good” is something that enables you to become more Godly. And conversely, “bad” is something that makes you a less Godly person. Torah is good. Mitzvos are good. God Himself is good. Moving away from God — the source and root of all goodness — is bad.

Put a different way, good is that which leads us towards self-perfection, that which enables us to become the great human beings we are capable of becoming, that which helps us to find the closeness to God that is available to us. Bad is that which takes us away from God, that which hinders us from achieving our potential.

These are the Jewish definitions and the ones I will generally use for the rest of this book. It's worth taking just a few minutes to consider the implications of these definitions before reading any further.

Let's take a look at pain in the context of these definitions.

As a rule, does pain and difficulty in life make it easier or harder to rise spiritually? If we are honest, we would have to say that challenge helps us towards greatness. Greatness is not usually found among those who spend their days lying on beaches and sailing around the world in million-dollar yachts. Greatness is much more often found among those who face adversity head on and overcome it. Those who achieve their true potential are those who struggle through difficult situations and build their character in the process. The Gemara tells us, “Be careful of the children of the poor, for from them Torah comes” (Nedarim 81a).

Far from being a hindrance, hardship is actually something that assists us in this world. If “good” is something that can help us come closer to God, then hardship is certainly “good.”

20

There is nothing — absolutely nothing — that happens to us in this world that is good or bad. It is all completely neutral. But everything that happens does have the potential to lift us to a greater level of goodness — or drag us further away from God. Everything has the potential to be good and everything has the potential to be bad. “Bad” things don't happen to good people. But neither do “good” things. Things happen that are either more or less painful. But they are not inherently good or bad. We human beings are the sole arbiters as to whether that which occurs in our lives will ultimately be good or bad. The choice is entirely within our hands.

21

And so, I ask you to ask yourself, and to be brutally honest — what are you in this world for? To be comfortable? To avoid pain? To live out seventy or eighty years of life with the least challenge possible? If this is your aim, then many “bad” things will happen along the way — because this is a world of pain and pain is anti-

עושה עמו הוא לטובה. אם כן, כך אפשר לבאר את העניין של “כולן שוין לטובה”, ששרה הכירה בכך שכל מה שעבר עליה היה לטובה.

אולם נראה לומר שאין זו כוונת חז"ל, אלא “שוין לטובה” – כפשוטו. דהיינו שרה אמנו שמה לה למטרה בחיים לפרסם את שם ה' בעולם, ולגייס נשים אשר גדלו בעולם של עבודה זרה. לתכלית זו הקדישה את כל חייה, כל נשימה ונשימה שנשמה וכל רגע ורגע של חיים-יום שלה היו קודש למטרה הנעלה זו. כאשר מתה שרה, והנותרים בחיים סקרו את חייה ופעלה, מצאו ש“כולן שוין לטובה”. כל ימי חייה **כלי יוצא מן הכלל היו תפוסים בקידום מטרתה בחיים.**

כאשר אדם מגיע למצב שכל חייו ממש יהיו מנוצלים למילוי תפקידו בחיים, כל מאורעות החיים כולל צרותיו, אינם מהווים כלל גורם שיתפוס מקום אצלו. לפיכך צרות כלקוחות לבית פרעה או אפילו היותה עקרה, שהיו עלולות להפריע לה בעבודת ה' שלה בהיותן מנוגדות למטרתה בחיים, לא היו כלל גורם מפריע. אדרבה, כל צרותיה היו חוליות ברשרת עבודתה למילוי תכליתה בחיים. בכל מצב היא פעלה **כפי שהתבקש לאור השינויים שהמצב גרם, והמשיכה במילוי תפקידה.**

יוצא אם כן ש“כולן שוין לטובה”, לטובה ממש. כל חייה היו מלאי טובה ושמחת חיים, כי כל צרותיה לא יכלו לפגום בשמחת הגשמת חלקה בחיים. כל נשימה וכל צעד בחייה, היו שלבים בסולם עלייתה ובקיום חובתה בעולמה.

מכאן עלינו ללמוד לשים את עיקר מבטנו ומגמתנו במילוי חובתנו בעולמנו, וממילא שאר מאורעות החיים יהיו טפלים לזה. באופן זה אפשר להגיע למצב דומה ל“כולם שווים לטובה”.

דניאל

חיי-שרה

אור

קצח 17

ואפשר לתרץ בס"ד, שאומנם וודאי שהיו עליות וירידות אצל שרה אמנו. מצבים של רע וטוב קיימים אצל כל אדם באשר הוא אדם. אלא שההבדל הוא בזה, אצל האדם הפשוט כאשר הוא במצב של ירידה הרי שזו ממש ירידה, ובמצב של עליה הוא ממש בעליה. מה שאין כן אצל האדם השלם, אפילו כשהוא במצב של ירידה ח"ו. הוא מנצל את המצב הזה עצמו לשם התעלות רוחנית בבחינת ירידה צורך עליה, ולכן אצל שרה אמנו ע"ה שייך לומר “כולן שוין לטובה”, שאפילו המצב הכי גרוע היה מנוצל על ידה לטובה ולעלייה, “שבע יפול צדיק וקם” – מהנפילה עצמה הוא קם, הנפילה עצמה היא היא הסיבה לקימה ולעלייה.

18

תורת יאשיהו

כך היא דרכו של עולם: כאשר יש לאדם מניע, אינטרס – אזי הכל קל ונוח ומתוק, חייו עוברים עליו בנעימים, הכל זורם מבלי שהוא חש קושי כלשהו. ברגע שבו מרגיש האדם כי אין כך פני הדברים, ואין לו עוד כל תועלת – לפתע אין לו כוח לשאת, לסחוב ולסבול. הוא מתיאש, וזו סכנה גדולה עד מאוד.

על האדם ליישר את מחשבתו, להביט במבט נכון על חייו, לדעת כי לא תמיד מה שנחמד הוא מה שטוב עבורו. גם דברים שכרגע האדם אינו רואה כיצד הם מביאים לו תועלת, הרי מאחר וזה מה שזימנה לו ההשגחה בחייו – כנראה שהדבר חשוב עבורו.

כאשר ירגיל האדם את עצמו להאמין כי “כל מה שעושה הקב"ה – הכל לטובה” (ברכות ס:), הרי גם הוא יזכה לכך שכל חייו יהיו בבחינת “כולן שוין לטובה”.

קכד

thetical to all that you are living for. If, however, you believe, as I do, that we are here to lift ourselves into Godliness, to grow and to ultimately attain self-perfection, then all that happens to us is a golden opportunity — and the more challenging it is, the greater that opportunity. The Mishnah tells us that “according to the pain is the reward” (*Pirkei Avos* 5:23). It doesn’t say “effort,” it says “pain.” The level of pain defines the level of potential for Godliness. Of course, we don’t go looking for pain, but when it comes, we embrace it as an opportunity to strive towards perfection.

23

less. But it is all directed towards the same end. Specific circumstances merely give us a context in which to use our free will to lift ourselves towards Godliness. Borrowing from Shakespeare, I would think of every human being as acting in a giant play — a play that lasts seventy or so years — and a play in which there will be great drama and tragedy. Each has a different script, a different challenge. The acts and scenes may be different, but the underlying plot is the same for all six billion of us. We are charged with the mission of using our free will and lifting ourselves closer to God. Circumstances may be fluid, but challenge is a constant — the purpose behind all events in life.

My friends, take it from me, pain passes. All pain passes. If not in this world, then certainly in the next. A cut finger might take a few minutes, a headache an hour, a stomachache a day, a sprained ankle a week, a broken leg a month, and a broken heart may even take a lifetime. But no pain will carry through to the World of Truth. It is the decisions we make, the way we choose to face that challenge and overcome that pain, which will remain with us for eternity. These decisions, and these decisions alone, are the purpose of our years in this world.

24

ness. He had lost close family members. You name it, it had happened to Rav Zusha.

The chassidim traveled a long way to find Rav Zusha and confronted him with the same question. Why did bad things happen to good people? His response was simple:

“Why ask me? Nothing bad has ever happened to me.”

He felt unqualified to answer the question, as it was purely theoretical for him. Life had been good to him and nothing bad had ever really happened to him. Painful, yes. Difficult, yes. But bad? No way.

He was not putting on a show for them; he meant every word he said. Everything he had been through had brought him closer to God. From his perspective, his life was filled with true goodness. Poverty had brought him closer to God. Illness had brought him closer to God. Losing those he loved had brought him closer to God. So where was the bad? He certainly didn’t perceive it. There was pain, but much of it had passed and that which had not yet passed would also pass. He had faced his challenges and achieved greatness through them.

Rav Zusha’s response brought him closer to God. Some would have responded in the same way. Yet others would have chosen to distance themselves from their Creator. It is all up to us; it is our choice.

What does it mean that every day was equally good? Sarah Imeinu possessed a rare characteristic that the famed Rav Yisrael Salanter spoke of often: she was a role model in the *middah* of *hishtavus*, seeing everything equally. When a situation was bad, she took it the same way as when it was good. When something negative happened in her life, it was *b’seder*. When something good came her way, it was *b’seder* too.

In this vein, the mussar giants explain Rashi’s words *bat kuf k’bat chaf*, referencing Chapters *Kuf* and *Chaf*, 100 and 20, in *Tehillim*. While Chapter 100 opens with *Mizmor l’sodah*, a song that is sung to express gratitude and joy, Chapter 20 says, *Ya’ancha Hashem b’yom tzarah*, a chapter that is recited in times of pain and distress. When Sarah was in a situation represented by Chapter 20, when she was stricken with a challenge, “*b’yom tzarah*,” she continued to serve Hashem and lead her life with the same positive attitude and acknowledgment of Hashem’s kindness as when she was in Chapter 100 mode, a time of gratitude.

Everything for Good

26

This is the challenge. How can we always be connected to Hashem in the same way? How can we emulate Sarah in being “*bat kuf k’bat chaf*”? Answers the *Sfas Emes*, our mother Sarah lived with the word *l’tovah* — *kulan shavin l’tovah*. To her, everything that happened was for the good. When something good happened in her life, she saw it as a vehicle through which she could become a better person. And when

a challenge came her way, she accepted it with the same clarity. Wow! Dear women, this is our work in this world — to take whatever Hashem sends us with grace and with clarity.

שיח מרדכי

27

ההבדל בין "לטב עבד" ל"גם זו לטובה"

שמעתי מפי ח"א שהסביר את ההבדל בין מה שאמרו חז"ל (ברכות ס ב) "כל דעבד רחמנא לטב עבד", לבין מה שאמרו חז"ל (תענית כא א) "גם זו לטובה".

דמה שאמרו "כל דעבד רחמנא לטב", מכון, כי עתה אכן רע, כי הלא יש לו לאדם מכאובים ויסורים, אולם בעתיד יובהר לו, כי היסורים הביאו לו ברכה.

לעומת כך, האומר "גם זו לטובה", רוצה לומר, כי גם הכאב והיסורים הם כבר עתה טובים. כלומר, עצם היסורים שה' נותן על האדם - הם טובים.

ונסביר את הענין בהרחבה.

"כל דעבד רחמנא לטב" - דומה לאדם הזקוק לטיפול רפואי ממושך ומכאוב. בסופו של יופל הבריא החולה הינו כאחד האדם. כלומר, הכאבים עצמם לא הביאו ברכה בהווה, אלא בעתיד כשיתרפא החולה ממחלתו. והיינו "כל דעבד - לטב".

ואכן כך משמע בגמ' (ברכות ס ב): "אמר רב הונא אמר רב משום רבי מאיר, וכן תנא רביה דרבי עקיבא: לעולם יהא אדם רגיל לומר: כל דעבד רחמנא לטב עבד". ועל כך פירש הגמ': "כי הא דרבי עקיבא, דהוה קאזיל באורחא מטא להיהא מתא (הלך בדרך, והגיע רחוק). בעא אושפיזא לא יחי ליה. אמר: כל דעבד רחמנא לטב. אזל ובה בדברא (הלך בשדה), והוה בהדיא תרגולא (רש"י: להקיצו משנתו), וחמרץ ושרגא, אתא זיקא כבייה רגא. אתא שונרא אכליה לתרגולא, אתא אריה אכליה לחמרץ. אמר: כל דעבד רחמנא - ביה בלילא אתא גייסא שבייה למתא. אמר להו: לאו אמרי לכו, כל מה שעושה הקב"ה לטובה !?".

41

The same is true of "bad" things. Let's take a person's house burning down. It's easy to see the bad elements of that, but what about the good? Well, there are many possibilities. Maybe it will give him more humility — something worth much more than a mere house. Maybe he will have to spend time with his family in less spacious surroundings and will have the opportunity to get closer to them as a result. Or maybe even just the challenge itself will be something that brings them closer together. Maybe it will put life and possessions into perspective for him. There are many positive elements one could focus on, depending on the circumstances.

Now, the question arises — when something "bad" like this happens, which is it easier to focus on, the good or the "bad"? Which jumps out at you more? What are you more likely to say when your house burns down — that it's good, or that it's bad?

Obviously, you'd say that it's "bad." The reason is that the pain is so immediate, so real, that it presses itself into your face and screams at you that this is "bad." You will need no help and no encouragement to be able to see the "bad" parts of life's challenges.

What we do, however, need some help with is to balance this out with the good.

Because we need no help with the good, but we do with the bad, the rabbis gave us this phrase to say. As soon as something bad happens, we say, "This, too, is for the good." If you try to be "objective," you will usually come down on the side of bad. Because it's an unfair fight. But you must decide from the very beginning that this is good. You tell yourself, you push yourself, you make a definite and absolute decision — the fact that my house burned down is good. Now you are approaching the issue from a totally different perspective. Instead of saying, "Let me see if there is good in this also," you say, "Let me see where the good is."

42

And when you are looking for it, you will invariably find it — because it exists in every circumstance in life.

Tell yourself that it is good — and you will go and find out why. Tell yourself that you're not sure — and you will, almost certainly, see it as bad. You have to fight to see the good, and a conviction of that good will give you the strength to do so.

Saying "gam zu letov" (and meaning it) is an incredibly powerful tool. I find that when I do it properly, instead of just going through the motions, I come at an issue with a totally different perspective — a much healthier perspective.

43

When you say "gam zu letov" and say it again and again and again, you will start to find the good. And the more times you find the good, the more you will become a person who responds with a positive outlook to any painful experience.

28

רוצה לומר, באותה שעה ש"ע לא קיבל מקום ללון, ואבדו לו התרגול והחמור וכבה הנר, היו לו יסורים ומכאובים, אולם לאחר מכן, כש"אתא גייסא" ניכר היה ד"לטב עבד", כי לו היו אנשי העיר מארחים את ר"ע, והרוח לא היתה מכבה את הנר, והשונרא והאריה לא היו טורפים את התרגול ואת החמור, היה מתגלה ר"ע, והגייסות היו לוקחים אותו לשבי יחד עם כל בני אותה עיר.

ועל כך אמר ר"ע, "לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא - לטוב". עתה המצב כואב וקשה, אולם בעתיד יתברר, כי הכאב הביא את המרפא. מן היסורים צמחה הישועה - בא הטוב. והיינו מה שאמר רבי (ב"מ פה ע"א): "חביבין יסורין" - "שראה שהועילו יסורין של רבי אלעזר שלא שלטה בו רימה" - רש"י. כלומר, עתה, בהוה יש יסורין וכאבים, אולם לעתיד יהיה לו טוב - "שלא שלטה בו רימה".

29

היסורים עצמם הם טובה

לעומת כך מה שאמרו בתענית (כא א) "גם זו לטובה", רוצה לומר, היסורים שבאים עתה - עתה הם לטובה, וכך משמע ממה שסיפרו על "נחום איש גז" דכל מילתא דהוה סלקא

התפילה מקרבת את האדם לבוראו

ועתה נחזור להסביר את דברי רש"י האמורים לעיל, כי חיי שרה היו "כולן שוין לטובה".

שרה האמינה, כי כל מאורעות חייה הבאים עליה, גם הקשים והחמורים ביותר - "גם זו לטובה" - ביסורים נמצא גם הטוב והברכה.

וביתר הרחבה: חז"ל שואלים (תנחומא תולדות ט): "ולמה נתעקרו האמהות? משיב רבי יו בשם רבי שילא דכפר תמרתא ורבי חלבו בשם ר' יוחנן: שהיה הקב"ה מתאוה לתפלה. מר הקב"ה: עשירות הן, נאות הן, אם אני נותן להם בנים, אינן מתפללות לפני". ע"כ.

30

רוצה לומר, שרה הבינה, כי יש סיבה שהיא עקרה. והסיבה היא לעוררה להרבות ולהוסיף התפלל ולהתחנן להקב"ה המתאוה לתפלתם של צדיקים (עיי' יבמות סד), ולפיכך, היסורים "גם זו לטובה".

ולמה ה' חפץ בתפלתו של האדם? על כך אומר בעל הספר "כד הקמת" (ערך תפלה): לפי ששם התפלה יתקרב האדם לבוראו". נמצא, כי יסורי האדם וצרת האשה הצדקה, באים די לעורר אותם להכניע את הלב לפני בורא עולם, וכדברי דוד המלך ע"ה (תהילים נא יט) לב נשבר ונדכה, אלקים לא תבוה". הלב הנשבר מתקן ומשפר את האדם, להיטיב ולהתפלל יתקן שאת וכוונה, כי אז "יתקרב האדם לבוראו".

והיינו מה שאמרה תורה (דברים ד ל) "בצר לך, וגו' ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו". נמצא, כי גורם "בצר לך" מעלה את האדם "עד ה' אלקיך". הצרה מביאה את האדם "לשמעת בקלו", להדבק למידותיו ולהתפלל לפני "יושב תהלות ישראל" (תהלים כב ד). כזה של תפלה, שהיא מכניעה ומסרת את לב האדם. והמתפלל בכוונה מוכיח בכך כימאה עדים" הוא מאמין באמונה שלימה, כי "אין עוד מלבדו" (דברים ד לה) ומכניע עצמו לפני השי"ת, ויינו "כל דעבד - לטב עבד".

וכך היה גם עם יונה הנביא (יונה ב א): "וימן ה' דג גדול בלע את יונה, ויהי יונה במעי דג, וגו'. ויתפלל יונה אל ה' אלקיו ממעי הדגה". ומבאר רש"י: "זכר היה, והיה עומד בריחו, לא נתן לב להתפלל. רמז הקב"ה לדג והקיא לתוך פיה של נקבה, שהיתה מלאה עוברים, היה שם בדוחק, ויתפלל שם".

נמצאנו למדים, כי מהות היסורים הוא טוב. הם כסולם וכמנוף המסייעים לאדם להתעורר תרדמתו, להתפלל, ולהדבק לשכינה. וכאשר האדם מתפלל וקרא "אל ה' מצרה" - ויעננו. בטן שאל שועתי - שמעת קולי" (שם ב ג).

44

הנה למדנו, כי הנסיון הבא בלבוש של צרה ומצוקה, הן "לטובת המנוסה", מן הסבל היסורים, צומח ועולה עץ מלבב ועליו פירות מתוקים ועסיסיים בדמות צדיקים האומרים יירה לפני אדון כל כמלאכי השרת. ומובטחים הם "להיות לו שכר מעשה טוב לא שכר לב טוב בלבד".

לאור האמור יובן מה שאמרנו כי ימי חייה של שרה אמנו היו "שוין לטובה", כי היא חשה הכירה, כי היסורים שבאו עליה הם לטובה.

458

take and receive to fill their needs. "*The young lions roar for prey and to ask from Hashem their food*" (Barchi Nafshi, Tehillim 104). Members of the plant and animal world need air, water, and food for their survival, and are constantly taking and receiving.

At the last stage of the world's creation, Hashem said, "*Let us make man in our image and like our form... and Hashem created man in his image, in the image of G-d He created him*" (Bereishis 1:26, 27). The human being is physically similar to an animal. Like all creations, he is a "taker"; he has selfish traits and is always concerned about and looking after his own welfare. But he also has a *neshamah* that resembles its Creator and has similar attributes to those with which Hashem runs the world. The *neshamah* wants and loves to give to others.

The Jewish nation inherited this *tzelem Elokim*, image of Hashem — "You are called man and the idol-worshippers are not called man" (Yevamos 61). A non-Jew is essentially a selfish being, while a Jew's character is comprised of two parts: the more external, animalistic part that is focused upon and cares for itself, and the innermost part — the pure *neshamah* — which, though it is the more hidden part of the person, is the most intrinsic, powerful element within him. The Divine soul resembles its Creator, yearning to give and benefit others without personal motivation or anticipation for reward. It has a pure desire to give, as Chazal say, "Just as Hakadosh Baruch Hu is pure, so is the *neshamah* pure" (Brachos 10). Hashem's trait of giving is reflected and expresses itself in the Jew's *neshamah*, which is a *chelek Eloka mima'al* — part of Hashem and created in His image. (See also Sources and Additions, on p. 374.)

46 Our tendency to selfishness separates us from Hashem, because it is contrary to His traits. Hashem commands us "to walk in all His ways and to cleave to Him" (Eikev 11:22). Rashi

expounds on the words "to walk in all His ways": "*Just as He is compassionate, so shall you be compassionate; He does kindness, so shall you do kindness...*" Rashi also explains the words, "You shall cleave to Him" (Re'eh 13:5) to mean: "*Cleave to His ways: do kindness, bury the dead, visit the sick, as Hashem did.*"

(Hashem commands us to perform kindness and give to others, for that is the only way that we connect to our soul, the Divine part in us, and thus cleave to Hashem and His *middos*.)

It is written in *Hilchos Tzedakah* (Yoreh Dei'ah 249:14) that it is proper to give a coin to a needy person before every prayer, as the *passuk* says, "*With righteousness (tzedek) I will see Your face*" (Tehillim 17:15). *Tzedakah* brings a Yid closer to Hashem and it is with this power that he can afterward daven with true *deveikus*.

47

Psychology trains a person to live his life revolving around himself: live to feel good, and feel good to go on living, and start the cycle again. A *goy* can be satisfied living that way, but a Jew has a holy *neshamah* that yearns to truly cleave to Hashem, and if his focus is on his own benefit, his *neshamah* — his innermost essence — won't find expression and he will feel deep inner distress.

וי"ל הענין, דהנה כתיב (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה, היינו שבני העולם עומד כולו על מדת החסד, וע"כ ראשית עולם התיקון הותחל מאברהם אבינו שהוא מדת החסד כי אמרתי עולם חסד יבנה, וזהו כל ענין פרשיות אלו, פרשיות של אברהם אבינו, ללמדנו איך שע"י החסד שלו התחיל בנין עולם התיקון. והענין המיוחד של מדת החסד הוא כמד"כ חסד א"ל כל היום, וכמאמר מרן הק' מקוברין זי"ע שבכל יום ויום מחויב יהודי לעשות מעשה חסד, שלא יעבור עליו אפילו יום אחד ללא חסד, ויום שאינו עושה בו חסד לא נחשב לן ליום בחייו. וכדברים האלו איתא בשל"ה הק' סוף מס' פסחים, וכתב עוד בזה ע"פ מד"כ כי אמרתי עולם חסד יבנה וחסד א' כל היום, שהשפע עליו נשפע ע"י מדת החסד, שע"י שיהודי יעסוק בחסד הריהו ממשיך חסד מן השמים, ולפיכך כתב שבכל יום ויום מימי חייו יראה יהודי לעשות חסד עם חברו בגופו או בממונו או בנפשו, כמו ללמוד עמו איזה ענין או לחזקו באיזה דיבור טוב, שע"י שיעושה חסד משפיעים עליו חסד מן השמים. ובוה נתייחדה מדת החסד משאר המדות שלא מצינו שצריך לעסוק בהם בכל יום, כיון שהשפע עליו הוא בבחי' ה' צל, שכאשר יהודי עושה חסד הריהו ממשיך על עצמו חסד מן השמים. וזהו פ' חסד א"ל כל היום, שבכל יום צריך האדם לחסד א"ל ומבלעדי חסד א"ל א"א לחיות ולהתקיים אפילו יום אחד, ע"כ צריך לעסוק בחסד כל יום כדי להמשיך על עצמו חסד א"ל כל היום. והוא מש"כ כי אמרתי עולם חסד יבנה, שמדת החסד היא תחלת עולם התיקון הן בכללות העולם והן בפרטות אצל כל אדם שהוא עולם קטן.

48

A Yid draws happiness and fulfillment from the Torah, mitzvos, and *avodas Hashem*. "*For they are life for those who find them and a cure for all his flesh; it is a tree of life for those who hold onto it and those who support it are fortunate; its ways are ways of pleasantness and all its paths are peace.*" But if a Jew focuses on the fulfillment that Torah and mitzvos provide for him, if the pleasure and satisfaction become the goal of his *avodas Hashem*, he is straying from the true purpose in Torah and mitzvos of expressing and revealing our inner relationship with the Ribono shel Olam. He will also never find the happiness he seeks, because his *neshamah* will remain imprisoned.

A Jew's innermost desire is to do Hashem's will. When this desire is revealed — when a Yid does what is good and right

simply because he wants to give Hashem *nachas* — he lives a life of true inner happiness.

There were two defining factors of Sarah's life that, if properly understood, can answer our question. First, there was her defining *middah* of *chesed*. We know that Avraham Avinu was the father of *chesed*. And his partner in *chesed*, his *eizer k'negdo*, was Sarah Imeinu.

ומהר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהר שלש קאים קמח סלת לוישי ויעש צנוח, And Avraham hastened to the tent, to Sarah, and said: "Quickly, make ready three measures of fine flour, knead it, and make cakes" (Bereishis 18:6). Sarah, as always, was more than happy to pitch in. This brief exchange offers a glimpse into the partnership of *chesed* they had built together. She was the hostess of countless guests and the spiritual counselor to myriad women. Giving was her way of life; it defined who she was. It is said that behind every great man is an even greater woman: Sarah epitomized this maxim.

To crystallize the connection between Sarah's *chesed* and the question with which we began, it is important to discuss the concept of giving of oneself, a prerequisite to participating in any form of *chesed*.

When a baby is born, it is born into a state of self-centeredness. A baby cannot see beyond itself. The baby's wants and needs trump all. The purpose of *chinuch* is to rid children of these *middos* and to make them see beyond themselves; to instill in a child sensitivity and empathy towards the feelings and plight of others.

50

It is true that every child is born as a *chelek Eloka mi'maal*, but that *chelek* will only manifest itself later in life after much work and struggle. It does not emerge on its own. It must be nurtured and nourished by proper *chinuch* with the goal of reaching the beautiful level of *kedusha*, that elevated status which Rabbi Akiva described as the *klal gadol baTorah*.

We were all created to give. There is a special, unique *simcha* that can only be experienced through giving of oneself. However, the diseases of selfishness and self-centeredness have a way of getting in the way. Instead of generating *simcha*, these *middos* stimulate negative feelings and precipitate dark moods. If all one does is look internally, if his life revolves totally around himself, it follows that his happiness can only be measured by the way he feels.

Life is not easy. We all experience pain and hardship, anxiety and sadness. But, if we spend all our time focusing inward, lamenting our personal hardships and judging our lives based solely on ourselves, we will only magnify every perceived flaw, weakness, and shortcoming that we attribute to ourselves – leading to anger, apathy, and depression.

This harmful perspective can be avoided by shifting one's gaze outward, by seeing others and focusing on them. When we shine a spotlight on others and seek to help them, we avoid the somber, empty moods of one who is self-obsessed. We feel happy and light, buoyed by our altruism and unbothered by or at least less aware of our own perceived inadequacies.

51

Our happiness is calculated with a new measuring stick, one that evaluates how much happiness we are able to bring to others. Freed from the shackles of self-obsession, our capacity for joy moves beyond the narrow confines of selfish joy; it grows to encompass the happiness of all those whom we assist.

52

While it is true that activism can be ego-inflating, that does not take away from the fact that to make a difference in this world one needs to engage in some form of activism, of helping others. Additionally – and this is a vitally important point – if one becomes truly invested in helping others, the ego will slowly deflate itself. Egos cannot subsist on a diet of magnanimity or benevolence-traits which, by their very nature, pose an existential threat to the ego's survival. The ego thrives and feeds off of vanity and narcissism, one who practices true generosity and engages in unselfish behavior will ultimately be protected from unhealthy ego inflation.

We can now explain how Sarah Imeinu is considered to have lived a fully wonderful life. Sarah's life was spent helping others, always looking outward. Her *simchas hachaim* was predicated on selfless acts of giving. Her measuring stick of happiness did not calculate her personal ups and downs. Rather, it had grown to include the happiness she had provided for others. When happiness is defined in such a manner, it becomes clear why Sarah's life was one of pure and unadulterated goodness. She had spent her life devoted to helping others. Her *simchas*

included the happiness of tens of thousands of people; it was a *simcha* greater than any of us could ever imagine.

DARASH MOSHE ON THE TORAH

53

Perhaps we can explain that Rashi is referring to a different "goodness"; namely, the goodness that Sarah shared with the world. No matter what was happening in Sarah's personal life, whether she was joyous or troubled, her actions towards other people were the same. The acts of goodness that Sarah regularly performed, the kindness that she bestowed upon her guests – all remained totally unaffected by the trials and tribulations of her personal existence. In this way, says Rashi, all of the years of Sarah's life were indeed "equal for goodness."